

Beschrijving verdiepingsstage Ernstig Astma

Franciscus Gasthuis en Vlietland

2019

Dr. A Aardenburg
Dr. Ir. J. Kappen
Dr. G.-J. Braunstahl
Dr. JCCM In 't Veen

Verdiepingsstage Ernstig Astma

Dit document is gebaseerd op de NVALT beschrijving verdiepingsstage ernstig astma, aangepast naar de locale invulling van het Franciscus Gasthuis en Vlietland.

Stageduur:

4-6 maanden (waarbij er géén diensten gedaan worden)

Stagebegeleiders:

Dr. J.C.C.M. In 't Veen, Dr. G.J. Braunstahl, Dr. Ing. J. Kappen

Locatie:

Het Franciscus Gasthuis, onderdeel van het Franciscus Gasthuis en Vlietland.

Het Franciscus Gasthuis en Vlietland is onderdeel van de Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ), en is een expertisecentrum voor Astma, COPD en Respiratoire Allergie.

De integrale multidisciplinaire benadering van patiënten met ernstig astma en COPD staat centraal. Ook tweedelijns longrevalidatie en behandeling van respiratoire allergie zijn pijlers van het centrum. Er wordt gestreefd naar optimalisatie van (poliklinische en klinische) ketenzorg en transmurale samenwerking met partners zoals patiëntenverenigingen, thuiszorg, eerste lijn (zorggroepen) en ook derde lijn (bijvoorbeeld met betrekking tot revalidatie). Er zijn meerdere multidisciplinair werkende longconsulenten werkzaam op de polikliniek. Ook wordt gebruik gemaakt van zorgvernieuwingen als eHealth. Op de verpleegafdeling is de Non-Invasieve Beademing (NIV) geïmplementeerd.

In maat en getal: De afgelopen 3 jaar zijn er in het FGV 2412 nieuwe patiënten gezien met de diagnose astma (bron zorgadministratie FGV). Van deze patiënten had een derde (n=827) een moeilijk behandelbaar astma en onderging het zorgpad dat voor deze patiëntengroep is ontwikkeld door het expertisecentrum. Na uitsluiten van beïnvloedbare luxerende factoren bleef er een groep over van 345 patiënten met ernstig astma. Daarvan wordt momenteel 65% behandeld met biologicals, heeft 80% de laatste 3 jaar een revalidatietraject gevolgd in de 2^e of 3^e lijn en wordt 25% volgens een *shared-care* model verder behandeld in de regio Zuidwest Nederland.

Expertisecentrum voor Astma, COPD en Respiratoire Allergie

De drie pijlers van het expertisecentrum bestaan uit:

1. *Patiëntenzorg*. Is er een specifiek expertise traject ("Exact") binnen de polikliniek longziekten, waar patiënten multidisciplinair gezien worden als second opinion, maar ook voor start van biologicals. Daarnaast is er ook een regionaal MDO opgestart, waar de kennis van het Expertisecentrum kan worden gedeeld met omliggende ziekenhuizen.
2. *Wetenschap*. Sinds 2009 wordt er continu onderzoek gedaan naar astma en/of COPD door verschillende promovendi.
3. *Onderwijs*. Dit zit verankert in stichting Rotterdam – Leeuwarden Expertise (Rolex). Zij dragen zorg voor onderwijs op het gebied van obstructieve longziekten voor longartsen en longartsen in opleiding. Jaarlijkse cursussen die zij organiseren zijn o.a.:
 - a. Twee dagen Bomen over COPD
 - b. Medisch Leiderschap – omgaan met obstructie in de zorg

- c. Op de hoogte van astma
- d. Liverpool goes Dutch – de laatste inzichten in palliatieve zorg

Eindtermen

Niveau 4 (de AIOS kan de bij dit thema behorende taken zonder supervisie uitvoeren)

- Diagnose ernstig astma kunnen stellen volgens de definitie uit de Richtlijn diagnostiek en behandeling ernstig astma (NVALT 2013) en de bijbehorende fenotypes.
- Indicatie voor specifieke behandeling van ernstig astma kunnen stellen, zoals biologicals en longrevalidatie, en begeleiding zelfstandig kunnen uitvoeren.
- Kennis hebben van de co-morbiditeiten (“treatable traits”) van astma en de bijhorende behandelingen.
- Kennis hebben van en indicaties voor behandeling kunnen stellen van respiratoire allergie, inclusief immunotherapie.
- De diagnose COPD kunnen stellen, met name in overlap met astma, en de specifieke behandeling hiervan. Kennis van onderleggers van longfalen en mogelijke behandelopties, waaronder biologicals, revalidatie, endoscopische longvolume reductie, nachtelijke beademing en longtransplantatie.

Vereiste kennis, vaardigheden en gedrag:

Bij het afronden van de stage dient de AIOS;

- Kennis te hebben van de richtlijn diagnostiek en behandeling ernstig astma (NVALT 2013), de zorgstandaard astma, de richtlijn astma van het NHG en de internationale richtlijnen GINA en ERS/ATS task force ernstig astma.
- Anamnese, lichamelijk onderzoek en relevant aanvullend onderzoek te kunnen beoordelen, waaronder laboratoriumdiagnostiek, longfunctieonderzoek inclusief metingen van luchtweginflammatie en de CT-scan.
- In te kunnen schatten wanneer aanpalende specialisten zoals KNO-arts en allergoloog, maar ook paramedici zoals psycholoog, long-fysiotherapeut, logopediste of longconsulente in consult gevraagd moeten worden.
- In staat zijn tot het opstellen van een adequaat behandelvoorstel, medicamenteus en niet-medicamenteus.
- Kennis te hebben van de werking en de bijwerkingen van de diverse medicamenten (inclusief biologicals) voor astma.
- Inschatten wanneer astmapatiënten in aanmerking komen voor thuisbehandeling met biologicals.
- De patiëntgegevens adequaat vast te kunnen leggen in het medisch dossier.
- Professioneel te kunnen communiceren met patiënten en familie waarin de diagnose ernstig astma en het behandelplan adequaat kunnen worden toegelicht.
- Adequate en concrete overdracht terug naar de eerste lijn.

Inhoud

Polikliniek ernstig astma (“Exact traject”)

- Zelfstandig poli-patiënten zien, vaak second opinion, en na voorbereiding dit nabespreken met begeleider.
- Diagnostisch plan opstellen om de astma diagnose te stellen, inclusief verdere fenotypering. Daarbij tevens rekening houdend met “treatable traits” en/of co-morbiditeit.
- Middels checklist een uncontrolled astmapatiënt identificeren als moeilijk behandelbaar astma of als ernstig astma
- Behandelplan opstellen voor een uncontrolled astmapatiënt

- Poliklinisch vervolgen van patiënten welke worden behandeld met immuuntherapie (zoals mepoluzimab, omalizumab, benralizumab, reslizumab of dupilumab)

Deelnemen aan mini-MDO Exact traject

- Tijdens dit MDO worden alle patiënten besproken welke het Exact traject hebben doorlopen, en is aansluitend aan het bezoek van de patiënt aan de polikliniek.
- Daarbij zijn aanwezig: longartsen, AIOS-longziekten, longconsulenten
- Rol van de verdieping AIOS: alle ingebrachte patiënten voorbereiden en presenteren.

Deelnemen aan wekelijks MDO Ernstig astma

- Tijdens dit MDO met ziekenhuizen in de omgeving wordt via tele-conference patiënten met moeilijk/ ernstig astma besproken, en adviezen omtrent diagnostiek en/of behandeling gegeven.
- Daarbij zijn aanwezig: longartsen, AIOS longziekten, PA longziekten, longconsulenten, longfysiotherapeut
- Rol van de verdieping AIOS: ingebrachte patiënten voorbereiden (zie bijgevoegd intake formulier), en actieve en kritische rol tijdens MDO.

Deelnemen aan wekelijks MDO longrevalidatie

- Tijdens dit wekelijkse MDO worden nieuwe patiënten besproken voor start van 2^e lijns poliklinische longrevalidatie in het Franciscus Gasthuis. Bij problemen tijdens de revalidatie worden de patiënten ook op dit moment besproken. Ook na het afronden van de revalidatie wordt de patiënt kort benoemd.
- Daarbij zijn aanwezig: longartsen, AIOS longziekten, longconsulenten, PA longziekten, fysiotherapie, medisch maatschappelijk werkster en psycholoog.
- Rol van de verdieping AIOS: MDO voorzitten, actieve en kritische rol tijdens MDO.

Deelnemen aan MDO allergie / beroepsziekten (locatie Berkel en Rodenrijs)

- Tijdens dit MDO worden alle patiënten besproken die gezien zijn op de polikliniek allergie in Berkel en Rodenrijs
- Daarbij zijn aanwezig: longartsen, KNO-artsen, dermatologen, bedrijfsarts en arbeidshygiënist.
- Rol van de verdieping AIOS: eigen gebrachte patiënten voorbereiden en presenteren, actieve en kritische rol tijdens MDO.

Naast de mogelijkheid om ervaring op te doen met E-Health, is er tevens de mogelijkheid om mee te lopen met:

- KNO arts met interesse in rhinologie
- Longarts met kennis van respiratoire allergie en voedingsallergie
- Longfunctieonderzoek: sputuminductie en uitgebreid longfunctieonderzoek voor astma
- Fysiotherapeut tijdens longrevalidatie
- Longconsulente voor voorlichting ziektebeeld astma en controle inhalatietechniek
- Logopediste voor behandeling van ademdysregulatie
- Arbeidshygiënist, voor werkplekonderzoek?
- Geven van longfunctie-huisartsen onderwijs (CASPIR)

Tenslotte is er de mogelijkheid om voor verdere verdieping van ernstig astma in combinatie met 3^e lijns longrevalidatie gedurende 6 weken naar het longrevalidatiecentrum te Davos, Zwitserland te gaan.

Opzet stage:

- Duur 4-6 maanden, met daarin optie tot 6 weken 3^e lijns revalidatie / ernstig astma in revalidatiecentrum te Davos, Zwitserland

Competenties:

Medisch handelen, kennis en wetenschap, communicatie, samenwerking, leiderschap, maatschappelijk handelen en professionaliteit

Wetenschap:

Bij voorkeur wordt tijdens de stage een kleine relevante studie verricht, dan wel actief meegewerkt aan een lopende studie.

Relevante cursussen:

Op de hoogte van astma (jaarlijks voorjaar, Davos Zwitserland)

Allergie aan Zee (jaarlijks, voorjaar)

Bomen over COPD (jaarlijks, najaar)

Informatiebronnen /toetsing om voortgang te evalueren

KPB, minimaal 3 KPB's in een (poli) klinische setting of MDO

Status/dossier en briefbeoordelingen

Oordeel team, met minstens een introductiegesprek, voortgangsgesprek halverwege de stage, en een eindgesprek.

Geschatte fase niveau 4-5, na succesvolle afronding verdiepingsstage

Mogelijk weekschema

Maandag	Exact poli (+ mini MDO)
Dinsdag	Poli allergie en beroepsziekten (Berkel en Rodenrijs) iedere 2 weken MDO allergie en beroepsziekten (Berkel en Rodenrijs) iedere 6 weken
Woensdag	MDO Ernstig astma MDO Longrevalidatie
Donderdag	Exact poli (+ mini MDO)
Vrijdag	Exact poli (+ mini MDO)

Aanmelding Regionaal MDO Astma/COPD

- -

Naam/geslacht		☐ Nieuwe patiënt	☐
		Herbespreking	
Geboortedatum		Eerste bespreking	- -
Ziekenhuis		Aanmelddatum	- - 2019
Patiëntnummer		Specialisme	Long
BSN		Specialist	
Huisarts		Informed Consent getekend	
		☐ ja	☐ nee

Reden van aanmelding:

Astma

Diagnose op basis van:

Fenotype (keuzelijstje):

- Eos:
- Allergie:
- Longfunctie:
- FeNO:

Radiologie:

Blootstelling

Roken: gestopt, nooit, huidig (py)

Werk/ hobby:

Huisdieren:

Comorbiditeit

- OSAS
- Obesitas
- KNO problematiek
- Reflux
- VCD/ademdysregulatie
- Psychische factoren
- Recidiverende luchtweginfecties/Bronchiëctasieën.
- Cardiovasculair
- Bewegingsapparaat
- Actieve maligniteit
- vrij veld*

Device

Techniek:

Therapietrouw:

Ernst

ACQ:

Exacerbatie frequentie:

FEV1 (%pred):

Farmacotherapie

Pulmonale medicatie:

Gedrag

BMI:

Bewegen/ conditie:

Hulp

Psychosociaal:

In vergadering:

Diagnose:

Treatable traits:

Behandelvoorstel:

Aanwezig bij de bespreking:

GH	☐	Dr. In 't Veen	☐	Dr. Braunstahl	☐	Dr. Kappen	☐
EMC	☐	Dr. Vd Toorn	☐		☐		☐
GHZ	☐	Dr. Van Doorn	☐		☐		☐
ADRZ	☐	Dr. Keizer	☐		☐		☐
ASZ	☐	Dr. Dik	☐		☐		☐
ETZ	☐	Dr. Retera	☐		☐		☐
MCH	☐	Dr. van Campen	☐		☐		☐
Bravis	☐	Dr. Opendijk	☐	Dr. Rutten	☐		☐
M'stad	☐	Dr. Verhoeven	☐		☐		☐